

Luova tanssi ja lapsen sosioemotionaalinen kehitys

Luovan tanssin hyödyt alle kouluikäisen lapsen kehityksen tukena varhaiskasvatuksen
pedagogisessa toiminnassa

Varhaiskasvatuksen opettajan tutkinto-ohjelma / Kasvatustieteiden tiedekunta

Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauma

Kandidaatintutkielma

Annamaria Brusila

8.4.2026

Rauma

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä: Annamaria Brusila

Otsikko: Luova tanssi ja sosioemotionaalinen kehitys - Luovan tanssin hyödyt alle kouluikäisen lapsen tukena varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa

Ohjaaja: KT, yliopistonlehtori Johanna Kortessalo-Ainasoja

Sivumäärä: 37 sivua

Päivämäärä: 8.4.2026

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen, miten luova tanssi voi tukea alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaalista kehitystä varhaiskasvatuksessa ja miten tätä tietoa voidaan käyttää osana pedagogisesti suunniteltua toimintaa. Tutkimus on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena ja aineisto koostuu vertaisarvioituista artikkeleista. Artikkelit käsittelevät luovan tanssin vaikutuksia tunteiden ja itsesäätelyn, kehotietoisuuden ja minäkuvan sekä sosiaalisten taitojen näkökulmista.

Tulosten perusteella luova tanssi mahdollistaa lapselle luonnollisen tavan harjoitella tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä kehollisen toiminnan kautta. Keholliset kokemukset vahvistavat lapsen itsetuntemusta ja myönteistä minäkuvaa. Luova tanssi mahdollistaa onnistumisen kokemuksia ja antaa mahdollisuuden ilmaisuun ilman suorituspaineita. Samalla luova tanssi edistää vuorovaikutustaitoja, empatiaa ja kokemusta ryhmään kuulumisesta. Yhteinen liike tukee lasten keskinäisiä kohtaamisia ja luo tilaa sanattomalle ilmaisulle ja tämä hyödyttää myös monikielisiä lapsia varhaiskasvatusryhmässä.

Tulokset ovat yhdenmukaisia valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2022) olevien tavoitteiden sekä Lev Vygotskyn ja John Deweyn oppimiskäsitysten kanssa, jotka korostavat vuorovaikutusta, kokemuksellisuutta ja kehollista oppimista. Tulokset ovat yhdenmukaisia myös Rudolf Labanin näkemysten kanssa siitä, että tanssi kuuluu kaikille, ei ole oikeaa tai väärää tapaa tanssia.

Vaikka luovan tanssin vaikutukset ovat tutkimusten mukaan selvästi myönteisiä, luovaa tanssia hyödynnetään varhaiskasvatuksessa kuitenkin vielä vähän. Kirjallisuuskatsaus osoittaa, että luovalla tanssilla olisi erittäin hyvät mahdollisuudet toimia menetelmänä, joka tukee lapsiryhmän sosioemotionaalista hyvinvointia sekä vuorovaikutusta varhaiskasvatusympäristössä.

Avainsanat: luova tanssi, varhaiskasvatus, sosioemotionaalinen kehitys, kehotietoisuus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Tutkimuksellinen tausta	6
2.1	Sosioemotionaalinen kehitys varhaislapsuudessa	7
2.2	Varhaiskasvatusympäristön vaikutus kehitykseen	10
2.3	Luova tanssi varhaiskasvatuksen pedagogiikassa	11
2.4	Luovan tanssin tarkastelu eri näkökulmien avulla	14
3	Tutkimuskysymys	18
4	Tutkimuksen toteutus	19
4.1	Tutkimusaineiston hankinta	19
4.2	Tutkimusmenetelmä	20
4.3	Aineiston analyysi	21
4.4	Luotettavuus ja eettisyys	22
5	Tutkimustulokset	24
5.1	Tunne- ja itsesäätelytaidot	27
5.2	Kehotietoisuus, minäkuva ja itsetunto	28
5.3	Sosiaaliset taidot ja yhteisöllisyys	29
6	Pohdinta	30
	Lähteet	35

1 Johdanto

Varhaiskasvatus on monen lapsen arkipäivää ja päiväkodit eivät ole enää pelkkiä lasten sijoituspaikkoja vanhempien työssäkäynnin mahdollistajina. Oman kokemukseni mukaan varhaiskasvatus vaikuttaa olevan itsestään selvä hoitomuoto yhä useammalle perheelle kotihoidon sijaan. Vanhemmat mieltävät usein, että varhaiskasvatus on lapselle ainoa oikea hoitomuoto, jossa lapsi saa mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä vertaisryhmässä muiden lasten kanssa. Kokonaisuudessaan varhaiskasvatus tukeekin lapsen kokonaisvaltaista kasvua, ja varhaiskasvatus instituutiona on muuttunut yhä kokonaisvaltaisemmaksi ja myös subjektiiviseksi oikeudeksi jokaiselle lapselle.

Varhaiskasvatusta säätelevä varhaiskasvatuslaki mahdollistaa jokaiselle lapselle oikeuden saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Tässä kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Tavoitteiden joukossa on myös toteuttaa lapsen liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista toimintaa. Lapsen tulee saada myönteisiä oppimiskokemuksia sekä toiminnan tulee kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. (Varhaiskasvatuslaki, 540/2018)

Liikunta sekä vapaa leikki arjessa ovat vähentyneet, ja pitkät päivät varhaiskasvatuksessa voivat rajoittaa mahdollisuuksia osallistua harrastuksiin. Kaikilla lapsilla ei ole tasavertaisia mahdollisuuksia harrastamiseen omakustanteisesti, ja tämä tekee varhaiskasvatuksen roolista entistä tärkeämmän. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellyt ilmaisun taidot ovat keskeisiä lapsen kehitykselle ja osallisuudelle. Lapsia pitäisi rohkaista ilmaisemaan itseään monin tavoin. Lapsi oppii vuorovaikutuksessa ja toiminnan tulee olla lapsilähtöistä ja kaikkia osallistavaa. Esteettinen sekä taiteellinen kokeminen tulee olla osana lapsen arkea. Tätä kaikkea luova kehollinen ilmaisu voi vahvistaa. Luovan kehollisen ilmaisun muotoihin varhaiskasvatusympäristössä ovat esimerkiksi tanssi, draama, liikuntaleikit sekä erilaiset rytmiset leikit. (Opetushallitus, 2022.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan luovan tanssin vaikutusta alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen varhaiskasvatuksessa. Luova tanssi tarjoaa lapselle keinon ilmaista itseään, käsitellä tunteitaan sekä oppia olemaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Luova tanssi tukee tunne-elämän taitoja, kuten empatiaa, itsesäätelyä ja ilmaisukykyä, jotka ovat keskeisiä lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä (Anttila, 1994.) Myös muiden ilmaisun muotojen, kuten taiteen ja tarinan kerronnan on havaittu tukevan lapsen sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehittymistä varhaiskasvatuksessa (Neitola, Aerila & Kauppinen, 2020).

Tanssia ja kehollista ilmaisua ei oman kokemukseni mukaan arvosteta niin paljon kuin se sitä ansaitsisi. Samansuuntaisia ajatuksia on jakanut myös Anttila (1994) ja myös hänen teoksessaan mainitaan käsityksiä ja ennakkoluuloja siitä, kuka saa tai voi tanssia. Usein ajatellaan, että se kuuluu vain tytöille, tietyn ikäisille tai niille, jotka harrastavat sitä vakavasti. Tällaiset käsitykset voivat estää lapsia osallistumasta luovaan ilmaisuun toimintana, vaikka tanssi on luonteva ja kaikille avoin tapa ilmaista tunteita ja itseään. Varhaiskasvatuksen arjessa toiminta on usein hektistä ja toiminnalle on luotu paljon erilaisia tavoitteita ja aika on rajallista. Luova tanssi voi tuntua vieraalta ja vaikealta toteuttaa. On kuitenkin todettu, että luovan ilmaisun avulla lapsi voi käsitellä tunteitaan ja olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja tähän luova tanssi tarjoaa erinomaisen keinon. (Anttila, 1994.)

Taustani tanssinopettajana sekä yksityisissä tanssikouluissa että varhaiskasvatuksessa on vahvistanut haluani tarkastella luovan tanssin merkitystä lapsen kehitykselle varhaiskasvatuksen kontekstissa. Opintoni Saksassa Palucca Schule Dresdenissä herättivät alun perin innostukseni luovaan ja ilmaisulliseen tanssiin. Jatko-opinnot tanssiopettajan koulutuksessa ammattikorkeakoulussa sekä työskentely tanssin opetustehtävissä ovat puolestaan antaneet tietoa ja kokemusta luovan tanssin opettamisesta varhaiskasvatusikäisille lapsille.

2 Tutkimuksellinen tausta

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia sitä, kuinka luova tanssi vaikuttaa alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2022) ilmaisua esittelevä oppimisen alue käsittää monia erilaisia ilmaisun muotoja. Näitä ovat luova liikunta, tanssi, draamakasvatus, erilaiset leikin muodot tai musiikkiliikunta. Tässä tutkimuksessa rajaan tutkimukseni luovaan tanssiin ja kuinka luova tanssi vaikuttaa lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen ja siihen, miten tätä tietoa sekä luovan tanssin hyötyjä voitaisiin käyttää osana varhaiskasvatuksen pedagogisesti suunniteltua toimintaa. Tutkimusta aloittaessani pohdin ensin rajaavani tutkimuksen ainoastaan emotionaalisuuden tutkimiseen, mutta päädyin laajentamaan aiheittani sosioemotionaalisuuden alueelle, sillä varhaiskasvatus on ryhmässä tapahtuvaa toimintaa ja lapsi oppii vuorovaikutuksen kautta. Myös tutkimusartikkelit, joita olen valinnut tähän tutkimukseen ovat pääosin tutkineet luovan tanssin vaikutusta sosioemotionaaliseen kehitykseen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjeistavat valtakunnallisesti sitä, kuinka eri kuntien sekä paikallisten toimijoiden tulee laatia ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelma on jaettu erilaisiin oppimisen alueisiin ja yhtenä oppimisen alueena mainitaan ilmaisun monet muodot. Tässä oppimisen alueessa mainitaan, että varhaiskasvatuksen tulee tavoitteellisesti tukea lapsen kehollisen ilmaisun kehittämistä ja yhtenä ilmaisun muotona mainitaan tanssi. Varhaiskasvatussuunnitelma määrittää tavoitteiksi monipuolisen suunnitellun sekä spontaanin mahdollisuuden keholliseen kokemiseen ja ilmaisuun. (OPH, 2022.)

Varhaiskasvatuksen taidekasvatus voidaan jakaa luonteensa puolesta kolmeen osaan. Tämä jako on tehty sen pohjalta, millaisesta näkökulmasta taidetta tarkastelee ja miten taide vaikuttaa lapseen. Nämä osa-alueet jakautuvat taiteessa oppimiseen, taiteesta oppimiseen sekä taiteen avulla oppimiseen. Ensimmäisessä alueessa lapsi oppii erilaisia taiteen tekniikoita ja taidemuotoja. Lapsi oppii tietoisuutta taiteen kulttuurisesta ja ajallisesta yhteydestä ja sen, että taide kuuluu kaikille. Jokainen tapa

tehdä ja tuottaa taidetta on oikea, taidetta ei voi tehdä väärin. Taiteesta oppimisessa taide tuodaan lapsille tutuksi vieraillemalla taidekohteissa ja yhteistyön avulla eri taidetoimijoiden kanssa. Myös varhaiskasvattajan oma innostus taiteisiin ja innostava taideopetus kuuluvat taiteesta oppimiseen. Viimeiseen alueeseen kuuluu esimerkiksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2022) mainittu ilmaisun monet muodot -osa-alueen asiat, kokonaisvaltainen oppiminen sekä laaja-alaiset oppimisen alueet, joissa taiteita voidaan käyttää hyväksi eri asioita opetellessa. (Ruokonen, 2022.)

2.1 Sosioemotionaalinen kehitys varhaislapsuudessa

Sosioemotionaalinen kehitys varhaislapsuudessa luo merkittävän pohjan lapsen myöhemmälle kehitykselle, uusien asioiden oppimiselle ja jopa akateemisille taidoille. Pieni lapsi luo jo vauvana ensimmäiset sosiaaliset suhteensa olemalla vuorovaikutuksessa häntä hoitavan huoltajan kanssa. Hän on luontaisesti halukas olemaan vuorovaikutuksessa ja haluaa pitää aktiivisesti läheisyyttä hoitajaansa elein, ilmein, ääntein ja erilaisilla kehon kielen ilmaisuin. Pienen vauvan ja häntä hoivaavan huoltajan välisestä suhteesta on luotu erilaisia teorioita ja yksi niistä on John Bowlbyn kiintymyssuhdeteoria (Bowlby, 1969). Myös Mary Ainsworth tutki kiintymyssuhdetheoriaa ja luokitteli kiintymyssuhteita, sillä perusteella kuinka lapsen huoltaja toimii lapsensa kanssa vuorovaikutustilanteissa (Ainsworth, Blehar, Waters, & Wall, 1978). Pieni vauva kykenee rajallisesti sietämään erilaisia tunteita itsenäisesti. Hän tarvitsee itseään hoivaavan huoltajan apua selviämään erilaisten tilanteiden ja niissä syntyvien tunteiden kanssa. Lasta hoitavan aikuisen toiminta ja reaktiot osoittavat vauvalle sen kuinka erilaisissa tilanteissa tulee toimia. Jos lapsi saa kokemuksen siitä, että hoivaaja vastaa hyväksyvästi näissä tilanteissa, hän oppii, että toiminta on hyväksyttyä ja oppii toimimaan myös vastaisuudessa samalla tavoin. Lapsi tuntee olevansa hyväksytty häntä hoivaavan aikuisen kanssa ja aikuisen tulee antaa lapselle kokea turvallisessa ympäristössä erilaisia tunteita sekä mahdollisuus kaikkien tunteiden näyttämiseen. (Saarinen, Lyytinen, Ahonen & Lyytinen, 2023, s. 66–102.)

Ahosen (2017) mukaan sosioemotionaalinen kehitys käsittää sekä sosiaalisuuden että tunne-elämän osa-alueen ja kokonaisuudessaan se on laaja käsite. Näitä

sosioemotionaalisuuden osa-alueita on helpoin käsitellä kokonaisuutena, sillä käytännössä ne kulkevat läheisesti rinnakkain lapsen kehityksessä ja Ahosen (2017) mukaan sosioemotionaalisten taitojen opettelu jatkuu läpi ihmisen elämän. Sosioemotionaalisten taitojen yhteydessä käytetään myös termiä sosiaalinen kompetenssi, joka sisältää esimerkiksi sekä sosiaaliset taidot että sosiokognitiiviset taidot. Sosiaalisten taitojen avulla lapsi kykenee tekemään yhteistyötä ja osaa liittyä ryhmän toimintaan. Sosiokognitiiviset taidot puolestaan kertovat lapsen kyvystä tunnistaa kykyjä itsessään sekä sosiaalisuuden käsitteen ymmärtäminen. Biologialla, perimällä ja temperamentilla on myös vaikutusta sosioemotionaaliseen kehitykseen, eikä niitä pysty muokkaamaan. Toisaalta myös ympäristötekijöillä sekä kulttuurilla ja yhteiskunnallisilla arvoilla sekä instituutioilla voidaan vaikuttaa sosioemotionaaliseen kehitykseen.

Tunteita käsittelevä tieteellinen kirjallisuus määrittelee tunteisiin liittyvää käsitteistöä eri tavoin. Emootio ja tunne ajatellaan olevan käsitteen affekti (tunnetila) yläkäsitteiksi. Sanalla emootio käsitetään automaattista, biologista tunnereaktiota, joka tapahtuu ihmisen tunnereaktion alkuvaiheessa. Emootion kokemiseen liittyvät muutokset aivotoiminnassa, kehossa sekä käyttäytymisessä. Tämän jälkeen alkaa tietoisesti mielletty tunnekokemuksen toiminta eli tunteet. Tähän tietoiseen toimintaan vaikuttavat jokaisen henkilökohtaiset omat kokemukset. Näitä ovat esimerkiksi mielikuvat, elämäkokemukset, kulttuuri sekä kasvatus. Suomessa käytetään rinnakkain sekä käsitettä tunne että emootio. Sanalle emootio ei ole suomen kielessä tarkkaa vastetta. Myös sanoja affekti ja emootio käytetään yleisesti rinnakkain. (Kokkonen, 2017.)

Mäkelän ja Trogenin (2022) mukaan tunteilla ja keholla on vahva yhteys. Erilaiset tunteet paikantuvat kehossa eri alueille ja tunteet säätelevät kehon toimintaa. Kehon, mielen ja tunteiden luonnostaan oleva yhteys vaikuttaa kokonaisuudessaan ihmisen hyvinvointiin ja käsittelemättömät traumat tai tunteet voivat ilmetä erilaisina somaattisina sairauksina. Näitä voivat olla kipu, krooninen lihasjännitys tai uupumus. Kehotietoisuutta parantamalla ihminen voi tulla tietoisesti omassa kehossaan olevista ja myös piilossa olevista tunteista ja tuntemuksista. On tärkeää tunnistaa oman kehon

tarpeita. Kun ihminen tulee tietoiseksi kehon tarpeista ja tuntemuksista, hän pystyy käsittelemään tunteitaan paremmin. Tämä yhteys kehon ja mielen välillä korostuu myös tutkimuksissa, joissa luova tanssi on nähty välineenä nimenomaan itseymmärryksen ja somaattisen tietoisuuden eli kehon tuntemusten tiedostamisen lisäämiseen (Faber, 2017; Borowski, 2023). Salliva liike auttaa lasta tunnistamaan kehon viestejä ennen kuin ne purkautuvat esimerkiksi impulsiivisena käytöksenä (Savina, 2025; Lobo & Winsler, 2006).

Pihlajan (2019) mukaan tunteet ja niiden säätely ovat isossa osassa sosioemotionaalisisessa kehityksessä. Tunne-elämä kehittyä varhaislapsuuden aikana nopeasti ja emotionaalisen kehityksen aikana lapsi oppii hiljalleen tunnistamaan tunteensa, ilmaisemaan tunteitaan ja tulkitsemaan muiden hänen ympärillään olevien ihmisten tunnetiloja. Lapsi oppii ymmärtämään omia tunteitaan kokemuksen kautta olemalla vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja peilaamalla sekä sopeuttamalla omia tunteitaan tilanteiden mukaisesti. Tämä näkökulma näkyy käytännössä luovassa tanssissa, jonka on todettu tukevan tunteiden tunnistamista ja kehoillista ilmaisua turvallisessa ja ohjatussa ympäristössä (Çetin & Erdem Çevikbaş, 2020; Twiner, Lucassen & Tatlow-Golden, 2022). Tunteiden sopeuttaminen tapahtuu tahtomatta ja luontaisesti. Myötätunto eli empatia on tärkeä osa tunnetaitojen opettelussa. Myös empatiaa opetellaan vuorovaikutuksessa ja se kehittyä vähitellen. Lapsi oppii vähitellen, että toisen ihmisen paha tunne on erillinen tunnekokemus hänen omasta tunteestaan kokemuksen hetkellä. Kun lapsi kehittyä ja hänen taitonsa kasvavat, pystyy hän kuvittelemaan toisen ihmisen tunteita ja olotiloja erilaisissa tilanteissa. Lapsi oppii lohduttamaan ja samaistumaan toisen lapsen tunnetiloihin. Ennen esikouluikää lapsi osaa tunnistaa ja nimetä useita tunnetiloja. (Pihlaja, 2019.) Tätä ilmiötä tukee luova tanssi, jonka on tutkimuksissa havaittu lisäävän lasten empatiataitoja merkittävästi (Borowski, 2023; Thom, 2010; Payne & Costas, 2021). Yhteinen sanaton liike ja toisten lasten toiminnan seuraaminen kehittävät luontevasti kykyä ymmärtää muiden tunnetiloja ja huomioida muut ryhmän jäsenet.

2.2 Varhaiskasvatustyöympäristön vaikutus kehitykseen

Varhaiskasvatustyösuunnitelman perusteiden (OPH, 2022) mukaan varhaiskasvatustyön oppimiskäsitys perustuu siihen, että lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Varhaiskasvatustyö tulisi toteuttaa henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatustyö, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden. Myös laaja-alaisen osaamisen taidoissa korostetaan sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen merkitystä. Yhteistyöhön perustuvan toiminnan avulla luodaan mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Varhaiskasvatustyösuunnitelman perusteissa (OPH, 2022) määritellään myös, että lasten kanssa harjoitellaan toisen ihmisen asemaan asettumista, eri näkökulmien tarkastelua ja ristiriitatilanteiden rakentavaa ratkaisemista. Näiden toimintojen avulla vahvistetaan lapsen sosiaalisia taitoja.

Ahosen (2017) mukaan varhaiskasvatustyö on siis ryhmämuotoista toimintaa, jossa lapsen tulee oppia taidot toimimaan ryhmän jäsenenä. Hän tarvitsee sosiaalisten taitojen oppimista sekä erityisesti itsesäätelytaitojen opettelua. Lapsi kykenee itsesäätelytaitojen avulla vaikuttamaan omaan käyttäytymiseensä erilaisten tunteiden aiheuttamiin reaktioihin. Itsesäätelytaitojen hallinta vaikuttaa myös lapsen kognitiivisten taitojen oppimiseen ja sitä kautta vaikuttaa ryhmän toimintakulttuuriin. Tutkimukset tukevat tätä näkemystä osoittamalla, että nimenomaan liikkeisiin perustuvat menetelmät voivat edistää itsesäätelyä ja vähentää merkittävästi impulsiivista käyttäytymistä (Savina, 2025; Lobo & Winsler, 2006). Itsesäätelytaitojen avulla lapsi kykenee säätelemään toimintaansa vuorovaikutustilanteissa muiden lasten ja aikuisten kanssa. Tunnekokemuksista nousseiden tunteiden säätelemisen avulla lapsi oppii ja ymmärtää millainen käytös on sopivaa ja hyväksyttävää erilaisissa tilanteissa ja hän pääsee osaksi mukaan ryhmän toimintaan. (Ahonen, 2017.)

Taaperoikäinen lapsi (n. 1–2,5 v) osaa nimetä jo joitain tunteitaan ja tämän ikäisellä lapsella syntyy tietoisuus omista tunnereaktioista sekä itsetietoisuuden tunne lisääntyy. Tunteiden säätelykeinot muuttuvat passiivisista aktiivisiin. Taaperoikäisen lapsen kehittyvät motoriset sekä kielelliset taidot auttavat sosiaalisten suhteiden

kehittymisessä. Ymmärrys itsestä ja muista ihmisistä lisääntyy ja lapsi oppii ennakoimaan erilaisia tunteita eri ihmisiä kohtaan ja varhaiset empatian taidot lisääntyvät. Lapsi opettelee suuttumuksen tunteilla myöhempää itsenäisyyttä. Myöhemmin (n.2,5–5 v) lapsi käsittää jo laajemmin toisen ihmisen tunteita ja lisääntynyt vuorovaikutus toisten kanssa opettaa ymmärtämään kuinka erilaisissa vuorovaikutuksellisissa ja sosiaalisissa tilanteissa tulee käyttäytyä. Vuorovaikutuksen avulla lapsi oppii ymmärtämään ja arvioimaan omia tunteitaan sekä tunnistamaan tunteita herättäviä tilanteita. Lapsi oppii syällisyyden ja häpeän tunteiden kautta vihan tunteen säätelyä. Tämän ikäinen lapsi oppii myös teeskentelyn taidon tunteiden ilmaisussa ja oppii käyttämään tätä erilaisissa leikki-tilanteissa tai kiusaamistilanteissa. Lapsi osaa myös valheellisten kasvojen ilmeiden avulla antaa eri käsityksen tunteestaan. (Kokkonen, 2017.)

Varhaiskasvatusympäristössä voi olla haasteellista havaita mahdollisia sosioemotionaalisen kehityksen häiriöitä. Lapsella voi olla kehityksessään tietty vaihe tai varhaiskasvatuksen henkilöstöllä voi olla vaikeuksia tulkita näitä mahdollisia haasteita ja häiriöitä, joita voi ilmetä sosioemotionaalisen kehityksen aikana. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan on tärkeää sietää mahdollisia negatiivisia tunteita itsessään sekä myös lapsissa. Henkilöstön tulee antaa lapsille apua ja keinoja negatiivisten tunteiden käsittelemiseen ja siihen, kuinka näitä tunteita ilmaistaan. (Pihlaja, 2019.)

2.3 Luova tanssi varhaiskasvatuksen pedagogiikassa

Sanalle tanssi on Anttilan (2013) mukaan monia eri merkityksiä ja hän kuvaakin tanssia ilmiönä, joka on monipuolista, inhimillistä, yhteisöllistä ja kulttuurista toimintaa. Toimintana tanssi on kokonaisvaltaista ja vuorovaikutuksellista. Tanssin aikana tanssija käyttää luovuuttaan, mielikuvitustaan ja oppii ongelmanratkaisun taitoja. Tanssin aikana tanssijan dynamiikka ja liikkeen suunta vaihtelevat tilallisesti ja samalla tanssija toimii vuorovaikutuksessa sekä ympäröivän tilan että muiden tanssijoiden kanssa. Tanssissa kehoa käytetään monipuolisesti sekä itseohjautuvasti. Tanssimisessä ei ole oikeaa eikä väärää tapaa liikkua, kaikki liike on oikein ja jokainen voi ja osaa tanssia.

Näitä samoja näkemyksiä tanssista esitti myös Rudolf Laban (1879–1958) omassa tanssifilosofiassaan (Laban, 1920).

Collianderin & Anttilan (2022) mukaan tanssin avulla lapsi voi oppia kokonaisvaltaisesti ja he tuovat tekstissään esille kehollisuuden ja kehollisen oppimisen. Kehollinen oppiminen on kokonaisvaltaista toimintaa, jossa oppijan omat kokemukset vaikuttavat monitahoisesti fyysisyyden ja sosiaalisuuden kautta. Aktiivisuus, fyysinen toiminta ja vuorovaikutus yhdistyvät ajatteluun, mielikuvituksellisuuteen ja merkitysten luomiseen. Kehollisen toiminnan kautta lapsi tuottaa sekä kieltä että käsitteitä. Myös ajattelu, asioiden sekä ilmiöiden merkitykset ja oivallukset syntyvät kehollisen oppimisen kautta. Tämä asia ilmenee myös edellä mainitussa taiteen avulla oppimisessa, jossa korostuu laaja-alaisuus ja kokonaisvaltaisuus. Nämä keholliset oivallukset kytkeytyvät suoraan lapsen minäkuvan vahvistumiseen, sillä salliva ja ei-kilpailullinen liike lisää itsetuntemusta ja psyykkistä hyvinvointia (Payne & Costas, 2021; Borowski, 2023).

Tanssialalla toimivat ihmiset pitävät tanssia ensisijaisesti taiteen muotona, mutta tanssilla on myös liikuntakasvatuksellinen näkökulma. Liikuntakasvatuksellisessa näkökulmassa korostuvat motoriset taidot, terveydelliset hyödyt sekä sosiaalisuuteen liittyvät elementit. (Anttila, 2013.) Anttila (1994) mainitsee myös kaikkia tanssin muotoja yhdistävän termin tanssi-ilmaisu. Se kytkeytyy kaikkiin tanssimuotoihin ja tanssilajeihin. Myös tanssikasvatus on käsitteenä laajempi kuin tanssinopetus. Tanssia opetetaan laajasti harrastusmuotona ja lapsi tai nuori voi valita mieleisensä eri tanssilajeista. Tällöin tanssia opetetaan eri tyylien mukaisesti eikä kokonaisvaltaisena kokemuksena. Suomessa ei ole ymmärretty tanssin merkitystä lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen mahdollistajana, ja tanssin saaminen yleisesti opetussuunnitelmiin vaatii paljon työtä. Kasvatusalan ammattilaisilla ei ole tarpeeksi tietoa tanssista, eivätkä he ole tietoisia tanssin merkityksestä lapsen kehitykselle. Voidaan myös pohtia mihin tanssi sijoittuu varhaiskasvatuksen tai myöhemmin myös koulujen opetussuunnitelmissa. Tanssi on taidekasvatusta, mutta se voidaan nähdä myös liikuntakasvatuksena. Anttila (1994) esittelee myös toisen lähestymistavan tanssikasvatuksen tarkoitukseen. Hän jakaa tanssikasvatuksen kasvatukselliseen/utilitaristiseen sekä ammatilliseen/esteettiseen tapaan.

Kasvatuksellisessa tavassa oppiminen tapahtuu tanssin kautta (learning through dance) ja jälkimmäisen näkemyksen tapana on tanssin oppiminen itsessään (learning to dance).

Ensimmäisenä edellä mainittu kasvatuksellinen tanssin näkökulma (learning through dance) edustaa kokonaisvaltaista tanssin oppimista ja vastaa sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2022) olevia oppimisen käsityksiä, että Ruokosen (2022) ajatuksia taideopetuksesta (taiteen avulla oppiminen). Tämä kasvatuksellinen tanssin kautta oppiminen perustuu Rudolf Labanin ajatuksiin oppimisesta (Anttila, 1994). Laban piti oppijan sisäisiä prosesseja tärkeinä ja hänen mielestään tanssi kuuluu kaikille. Labanin ajatuksena oli, että tanssin avulla ihminen oppii ymmärtämään omaa kehoaan ja ilmaisemaan oman kehonsa avulla yksilöllisesti sekä kommunikoimaan kehon kielellä ympäröivän maailman kanssa. Labanin liikemaailmassa olivat tärkeinä elementteinä liikkeen suunta tilassa, aikakäsitys liikkeessä, rytmi sekä voiman käyttö. Kaikki nämä osa-alueet muodostavat kokonaisuuden ja tavan olla vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. (Viitala, 1998; Laban, 1920.)

Rudolf Labanin menetelmä ”modern educational dance” on vaikuttanut suuresti koko länsimaiseen tanssikasvatukseen ja sen pohjalta on kehitetty perusrunko tanssikasvatukselle. Labanin kehittämän liikeanalyysin pohjalta tanssin ammattilaiset ovat pystyneet ymmärtämään ja havainnoimaan liikettä. Aiemmin mainitsemani kaksi tanssinopetuksen lähestymistapaa (kasvatuksellinen sekä tanssin oppiminen itsessään) voidaan yksinkertaistetusti jakaa siten, että ensimmäinen keskittyy sisältöön ja toisessa korostuu ulkoinen muoto. Tanssikasvatus voisi yhdistää näitä molempia näkemyksiä, sillä lapsen kehitys ja sen tukeminen on kokonaisvaltaista. (Anttila, 1994.)

Tanssin pariin harrastuksena hakeutuvat siitä kiinnostuneet lapset ja tanssilla onkin kulttuurissamme elitistinen maine (Anttila, 1994). Tämän saman havainnon olen myös itse tehnyt ja tämän lisäksi yleinen ajatus on, että tanssi olisi vain tyttöjen harrastus. Anttilan (1994) mukaan muihin taiteen muotoihin verrattuna tanssi ei ole yhtä ymmärretty tai tunnettu ja tanssin pariin hakeutuvalla katsojalla on usein jokin

henkilökohtainen kokemus tai suhde tanssiin. Varhaiskasvatusikäiset lapset hyötyisivät varhaisesta tanssin opetuksesta ja paikkana päiväkodit mahdollistaisivat hyvin säännöllisen tanssin opetuksen kaikille lapsille. Lapset hyötyisivät varhaisessa vaiheessa tarjottavasta tanssin opetuksesta monin tavoin. Jos tanssia opetettaisiin luontevana osana taideopetusta kuvataiteen ja musiikin opetuksen rinnalla, voitaisiin varmasti välttää tanssia kohtaan syntyviä ennakkoluuloja. Myös kehokielteisyyden muodostuminen sekä erilaiset jännitteet ja estot tunteiden ilmaisussa voisivat vähentyä tuomalla tanssi luontevaksi osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Tanssilla on laajat mahdollisuudet yksilön kehityksen tukemiseen. Perusedellytyksenä on opettajien asenteet, innostus ja ymmärrys luovan tanssin hyödyistä. Collianderin & Anttilan (2022) mukaan tanssi on kokonaisvaltaista kehollista toimintaa. Lapsi käyttää monipuolisesti eri aistejaan ja mielikuvitus kehittyy. Luova tanssi kehittää tilallista tajua ja oppii sosiaalisuuteen vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa. Merkitykset ja oivallukset syntyvät kehollisen oppimisen kautta.

2.4 Luovan tanssin tarkastelu eri näkökulmien avulla

Tanssi on kokonaisvaltaista ja kokemuksellista toimintaa, jonka avulla voidaan ilmaista tunteita. Tanssija kokee liikkeen kehollisesti ja toimintana tanssi antaa tanssijalle mahdollisuuden olla vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman ja ihmisten kanssa. (Anttila, 1994.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (OPH, 2022) määrittää suomalaisen varhaiskasvatuksen perustan, oppimiskäsitykset, pedagogiset periaatteet ja siihen liittyvän sisällön sekä arvoperustan. Suunnitelma sisältää laaja-alaiset osaamisen alueet sekä oppimisen alueet. Laaja-alaisen osaamisen yhtenä alueena on kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Tällä osa-alueella suunnitelma määrittää, että varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lapsen ilmaisutaitoja. Suunnitelma määrittelee myös, että oppimisympäristöt tukevat lapsen luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua ja ohjaavat lasta esimerkiksi fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen ja taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Varhaiskasvatuksen tulee antaa lapselle mahdollisuuden kokea ympäristöään kaikkien aistien avulla ja koko kehollaan. Suunnitelmassa puhutaan myös monipuolisista, lapselle luontaisista työtavoista.

Näiden työtapojen tulee olla toiminnallisia, jotta ne edistävät lapsen luovuutta ja osallisuutta. Taiteellinen kokeminen ja ilmaisu on mainittu kuuluvan näihin työtapoihin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2022) on esitetty myös erilaisia oppimisen alueita. Ilmaisun monet muodot -osio määrittää että, varhaiskasvatuksen tulee tavoitteellisesti tukea lapsen kehollista ilmaisua. Lapsi saa taiteellisen ilmaisun avulla keinoja havaintojen, tunteiden ja luovan ajattelun näkyväksi tekemiseen. Kehollisen ilmaisun avulla lapsi saa mahdollisuuden monipuoliseen keholliseen kokemukseen. Lapsi saa myös ilmaista omaa mielikuvitustaan ja kokemuksiaan sekä kokea spontaania ilmaisua että suunniteltua prosessinomaista luovaa toimintaa. Keholliseksi ilmaisuksi varhaiskasvatussuunnitelma mainitsee draaman, tanssin ja leikin.

Vahvan teoreettisen taustan omalle tutkimukselle antaa myös Lev Vygotsky (1896–1934) ja hänen ajatuksensa sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ja kulttuurisesta oppimisesta. Vygotskyn (1978) mukaan oppiminen tapahtuu aina sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. Käytännön tasolla tämä vuorovaikutus näkyy luovan tanssin tuottamana yhteisenä sanattomana liikkeenä, joka lisää lasten välistä yhteistyötä ja ryhmään kuuluvuuden tunnetta (Lobo & Winsler, 2006; Konstantinidou, 2025). Lisäksi Vygotskyn (1978) näkemyksen mukaan sekä oppiminen että kehitys kulkevat limittäin rinta rinnan läpi koko elämän. Oppimisen tuli olla kehittymisen edellä ja keskeisenä terminä oppimisessa on lähikehityksen vyöhykkeen termi. Lapsen potentiaalinen oppiminen aktuaaliin kehitystasoon nähden tapahtuu aikuisen tai jonkun muun taitavamman henkilön seurassa. Nämä taidot eivät ole lapsella vielä välttämättä aivan hallinnassa, mutta oppimista ja kehitystä tapahtuu juuri tällaisen toiminnan kautta.

Vygotsky (1978) näki myös leikillä olevan merkitystä lapsen kehityksessä. Leikin avulla lapsi pääsee harjoittelemaan mielikuvitustaan, jonka avulla hän toteuttaa kehittyviä halujaan ja tarpeitaan. Lapsi noudattaa leikissään sisäisiä tiedostamattomia sääntöjä ja oppii mielikuvituksen avulla irrottamaan merkityksiä todellisista esineistä, ilmiöistä ja tilanteista. Tämä auttaa lapsen abstraktin ajattelun kehittymisessä. Oppiminen

tapahtuu ensin yhdessä muiden kanssa ja tämän jälkeen lapsi oppii toimimaan samanlaisissa tilanteissa itsenäisesti. (Vygotsky, 1978.)

Kasvatusfilosofian alueella omaa tutkimustani tukee myös amerikkalaisen John Deweyn (1859–1952) ajatukset oppimisesta ja kasvatuksesta (Rinne, Kivirauma & Lehtinen, 2015). Rinne ym. kuvaavat tätä kasvatusfilosofiaa teoksessaan ja mainitsevat Deweyn ajatuksia vuodelta 1957. Deweyn (1957) mielestä toiminnalla on suotuista vaikutus lapsen oppimiseen ja toiminnallisuus on kaiken oppimisen lähtökohta, joka synnyttää ajattelua ja ideoita. Koulussa ei tulisi opiskella toiminnasta irrotettuja totuuksia, vaan oppimisen tulisi tapahtua toiminnan ja kokemisen kautta. Hänen ajatuksenaan oli ”learning by doing” ja hän näki myös, että lapsi on toiminnan keskiössä opiskeltavien oppiaineiden sijaan. Tästä ajatuksesta juontui nimitys child-centered school. Tämä tekemällä oppimisen periaate toteutuu luovassa tanssissa, jossa liikkeen, toiminnan ja oman ilmaisun kautta oppiminen on osoittautunut vahvistavan lasten itseluottamusta ja kokemusta omasta toimijuudesta (Theodotou, 2025.) Deweyn (1957) näkemyksen mukaan lapsen perustarpeita oppimisessa ovat luominen, tutkiminen, taiteellinen ilmaisu sekä tarve sosiaaliseen yhteisöllisyyteen. Koulutuksen oli tarjottava irrallisten asioiden oppimisen sijaan koko yhteiskuntaa varten liittyvän oppimisen mallin. Oppiminen tapahtui koulumaailman lisäksi myös muualla yhteiskunnassa. Hänen mukaansa oppimisen tulee lähteä lapsen omasta, luonnollisesta toiminnasta ja hän korosti käsillä tekemisen eri muotoja oppimisen välineenä. Projektioppiminen ja suurten kokonaisuuksien kautta asioiden omaksuminen olivat tärkeitä keinoja. Tällainen lapsen luonnollisesta tarpeesta lähtevä toiminta oli kuitenkin hyvin suunniteltua ja perusteltua, joten se ei perustunut lapsen hetkellisiin mielihaluihin ja mielikuviin asioista. (Rinne, Kivirauma & Lehtinen, 2015.)

Edellä mainitut näkökulmat antavat teoreettisen ja käytännöllisen perustan tutkimuskysymykselleni siitä kuinka luova tanssi tukee alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaalista kehitystä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (OPH, 2022) määrittää suomalaisen varhaiskasvatuksen perustan ja linjaukset, Vygotskyn (1978) ajatukset oppimisesta pitävät sisällään ajatuksia vuorovaikutuksessa oppimisesta ja sosiaalisesta toiminnasta, jollaista luova tanssi

voimakkaasti on. Deweyn (1957) näkemykset oppimisesta ovat puolestaan hyvin samansuuntaisia, joita nykyaikainen valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet esittää vuonna 2022. Lisäksi Rudolf Labanin (1920) ajatukset tanssista kehollisena oppimisen ja kokemisen välineenä sekä hänen korostuksensa siitä, että tanssi kuuluu kaikille, tukevat tutkimuskysymystäni.

3 Tutkimuskysymys

Miten luova tanssi vaikuttaa alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan välineenä?

Tässä kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkin sitä, millaisia hyötyjä luova tanssi voi antaa lapsen sosioemotionaaliselle kehitykselle varhaiskasvatuksen kontekstissa eli miten luova tanssi voi tukea lapsen hyvinvointia sekä itsetuntoa, tunne- ja itsesäätelytaitoja ja myös sitä, kuinka luova tanssi antaa taitoja toimia muiden kanssa sosiaalisissa tilanteissa.

Luovan tanssin käsite tässä kirjallisuuskatsauksessa määrittyy hyvin Viitalan (1998) ajatuksin lapsen oman sisäisen maailman ilmaisemista liikkeen avulla ja liikkeestä tanssin kielenä. Lapsen luoma liike ei ole määritelty oikeaksi tai vääräksi, lapsi luo omat ratkaisunsa liikkeen avulla. Luovassa tanssissa tanssijan sisäinen maailma ja sisäisen minuuden kokemukset ovat ensisijaisia tanssin teknisiin suorituksiin nähden. (Viitala, 1998.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen on tärkeää osata toimia muiden kanssa ryhmän jäsenenä ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (OPH, 2022) määrittääkin, että lapsi opettelee näitä taitoja vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Sosioemotionaalisten taitojen avulla lapsi opettelee vuorovaikutusta ja sosiaalisia taitoja sekä erilaisten tunteiden tunnistamista. Myös itsesäätelytaidot kehittyvät varhaiskasvatuksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

4 Tutkimuksen toteutus

4.1 Tutkimusaineiston hankinta

Tämän laadulliseen tutkimukseen kuuluvan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineisto on haettu monin eri tavoin. Tieteellisen kirjallisuuden ja tutkimusartikkelien haku toteutettiin pääasiassa Turun yliopiston aineistokanavaa UtuVolteria. Itselläni on aiheeseen liittyvää omaa yleiskirjallisuutta, jota hyödynsin kirjoittaessani luovan tanssin taustoista. Alkuosaa varten hain myös muuta kirjallisuutta, joissa oli tietoa luovasta tanssista varhaiskasvatuksen kontekstissa sekä yleisteoksia lapsen sosioemotionaalisen kehityksestä.

Tutkielmani kirjallisuushaku toteutettiin tämän jälkeen syventävillä hauilla lähinnä kansainvälisistä tietokannoista. Aluksi koetin hakea aineistoa Google Scholarista, mutta tämän tietokannan avulla löytyi paljon opinnäytetöitä. Tutkin erilaisia opinnäytetöitä ja niiden lähdeluetteloita. Tarkastelin myös eri opinnäytetöiden rakennetta sekä muotoseikkoja. Rajasin kuitenkin tutkittavasta aineistosta pois kaikki opinnäytetyöt ja tämä tietokanta jäi työn myöhemmässä vaiheessa vähemmälle käytölle. Hakukriteerinä tutkielmassani olivat tieteelliset, vertaisarvioidut artikkelit sekä tutkimukset. Käytin haussa yliopiston tarjoamaa UtuVolterin palvelua, joka ohjasi minut hakutuloksiin eri tietokantoihin. Materiaalia löytyi sekä vanhemmista lehtiartikkeleista että uusimpia 2020-luvun tieteellisiä tutkimuksia ja artikkeleita. Valikoin tutkittavakseni aineistoa 2000-luvulta. Pääasiassa tutkimusartikkelit ovat melko uusia 2020-luvun artikkeleita ja vanhin artikkeli on ilmestynyt vuonna 2006. Rajasin kielivalinnat suomen- sekä englanninkielisiin aineistoihin. Halusin tutkia varhaiskasvatusikäisiä lapsia, joten karsin pois tutkimukset, joissa tutkittiin yli 7-vuotiaita lapsia. Joissakin tutkimuksissa tutkittiin eri ikäisiä lapsia, joten ne hyväksyin mukaan tutkielmaani. Selkeästi koululaisia tai nuorisoa käsittelevät tutkimukset rajasin oman tutkimukseni ulkopuolelle. Kaikki valitut tutkimusartikkelit ovat englanniksi ja osa tutkimuksista on tehty sellaisissa maissa, joissa koulun aloitusikä on aiemmin kuin Suomessa. Suurin osa tutkimuksista käsittelee esikouluikäisiä lapsia (pre-school). Esikouluikä vaihtelee myös eri maissa ja tätä käsitettä käytetään hieman eri ikäisistä lapsista eri tutkimuksissa. Tämä asia

vaihtelee ja riippuu siitä, missä maassa kyseinen tutkimus on tehty. Olisin halunnut tutkia enemmän hieman pienempiä lapsia, mutta näitä tutkimuksia ei löytynyt omilla hakukriteereilläni.

Hakusanoina tutkielmassani käytin aluksi suomen kieltä. Hain hakuja esimerkiksi termeillä luova tanssi, kehollinen ilmaisu, tanssikasvatus, varhaiskasvatus ja lapsen sosioemotionaalinen kehitys. ”Luova tanssi” toi esiin 37 tulosta UtuVolterista ja yhdistelmä ”luova tanssi” JA ”varhaiskasvatus” tuotti vain 4 tulosta. Kun tähän yhdistelmään lisäsin vielä hakusanan ”sosioemotionaalinen kehitys” tuloksia ei tullut lainkaan. Vaihdoin kieleksi englannin ja käytin hakusanaa ”creative dance”. Tämä tuotti yli 12 000 tulosta. Hakusanat ”creative dance” AND ”early childhood education” antoivat melkein 200 tulosta. Kun lisäsin UtuVolteriin näiden edellisten lisäksi vielä hakusanan ”socioemotional development” tutkimustuloksia ei enää löytynyt. Lopulta tarkkoja hakupolkuja oli hankalaa kirjata ylös, sillä huomasi hakevani lisää tutkimusartikkeleita lumipalloefektin muodossa eri artikkelien lähdeluetteloiden avulla. Lopulta hakuprosessin jälkeen kirjallisuuskatsaukseeni päätyi 10 vertaisarvioitua artikkelia. Käytin jo edellä mainitsemani UtuVolteria ja sen avulla löysin erilaisia kansainvälisiä kasvatustieteen ja psykologian tutkimuksen tietokantoja. Näitä olivat ERIC ja PsycINFO sekä kustantajien alustoja kuten Taylor & Francis Online ja SpringerLink.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tämä kandidaatintutkielmani luovan tanssin vaikutuksista lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen varhaiskasvatuksen kontekstissa on tehty kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmällä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi neljästä kirjallisuuskatsauksen päätyypistä. Kirjallisuuskatsaus kokoaa ja tiivistää jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia ja nämä valitut tutkimukset tiivistetään analyyttisesti keskeisten johtopäätösten perusteella. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena ei ole referoida alkuperäisiä tutkimuksia. Valittujen tutkimusten pohjalta tehdään synteesi eli kokonaiskuva. (Vilka, 2023.)

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tieto tutkittavasta ilmiöstä lisääntyy kehämäisesti ja tutkimustapa tiivistää jo aiemmin tiedettyä tietoa. Se antaa myös ymmärrystä asiasta ja antaa lisätietoa yhtäläisyyksistä tai mahdollisista tietoaukoista tutkittavassa ilmiössä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus siis vahvistaa tai kyseenalaistaa ilmiötä. Menetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta käytetään paljon ja sitä on myös arvosteltu tutkimustapana. Arvostelun kohteena on ollut tavan luotettavuus. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on siis aineistolähtöinen ja menetelmän avulla yritetään ymmärtää tutkittavaa ilmiötä. Tutkitaan siis aiemmin tehtyjä tutkimuksia aiheesta, ilmiön keskeisiä käsitteitä ja niiden välisiä suhteita. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013.)

Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta pidetään yleisimpänä tapana tehdä kirjallisuuskatsaus ja tämä kirjallisuuskatsauksen tapa on säännöiltään melko vapaamuotoinen. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen yksi suuntaus on narratiivinen kirjallisuuskatsaus, jossa laajaa tietoa tiivistetään edellisten tutkimusten pohjalta ja tutkittavan tiedon avulla pyritään saamaan ajantasainen kuva aiheesta. (Salminen, 2011.) Tämä oma kirjallisuuskatsaukseni sopii hyvin narratiivisen kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tyyppiin. Oma tutkimukseni tiivistää laajaa tietoa luovasta tanssista ja toisaalta kuvailen ja ilmennän tekstissäni luovan tanssin historiallista kehitystä sekä myös lapsen sosioemotionaalisuutta tutkivien kasvatustieteilijöiden näkemyksiä asiasta.

4.3 Aineiston analyysi

Tämä kirjallisuuskatsaus on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Analysointi on edennyt induktiivisesti. Analysoitavat kategoriat muotoutuivat aineistosta nousseiden sosioemotionaalisuuden käsitteiden pohjalta. Luokittelin lopulta ne kolmeen kategoriaan. Näitä ovat tunne- ja itsesäätelytaidot, toisena kategoriana kehotietoisuus, minäkuva ja itsetunto ja viimeinen kolmas kategoria käsittää sosiaaliset taidot ja yhteisöllisyyden. Sisällönanalyysi muodostuu kokonaisuudessaan kolmesta eri vaiheesta. Analyysiä valmistellaan, organisoidaan ja lopuksi raportoidaan. (Vilka, 2023.) Valmisteluvaiheessa hain tietoa sekä lapsen sosioemotionaalisesta kehityksestä että luovasta tanssista. Etsin laajasti eri tutkimuksia luovasta tanssista

varhaiskasvatuksen kontekstissa ja määrittelin kriteeriksi sosioemotionaalisuuden näkökulman. Hahmotin kokonaiskuvaa aiheeseen liittyen. Organisointivaiheessa nostin valituista tutkimuksista keskeisiä ja usein esiintyviä termejä, jotka liittyivät sosioemotionaalisuuteen ja keräsin termit tutkimus kerrallaan. Ryhmittelin termit teemoittain eri alaotsikoiden alle. Raportoinnin vaiheessa esitin omat tulokseni ja analyysini. Tuomi & Sarajärvi (2018) jaottelevat aineistolähtöisen sisällönanalyysin myös kolmeen osaan, jossa ensin aineisto pelkistetään ja sen jälkeen ryhmitellään. Lopuksi aineiston avulla luodaan tutkimusta koskeva käsitteistö. Nämä tutkittavista nousseet keskeiset käsitteet esittelen tutkimustuloksien taulukossa.

4.4 Luotettavuus ja eettisyys

Olen tutustunut tätä tutkielmaa tehdessäni Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuihin ja HTK-ohjeeseen (TENK, 2023) ja olen toteuttanut tämän kirjallisuuskatsauksen hyvää tieteellistä käytäntöä (HTK) noudattaen. Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen tarkoittaa, että tutkija ei vähättele muiden tutkijoiden tekemää työtä eikä jätä omia viittauksiaan puutteelliseksi. Myös asianmukainen tutkimustulosten raportointi sekä tulosten riittävä kirjaaminen ja säilyttäminen kuuluvat hyvän tieteellisen käytännön tapoihin. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Tuomi & Sarajärvi (2018) toteavat myös, että tutkimuksen teossa on pyrittävä luotettavuuteen ja objektiivisuuteen. Myös Vilkan (2023) mukaan kirjallisuuskatsausta tehdessä tutkijan tulee kriittisesti arvioida valitsemiaan tutkimuksia ja artikkeleita. Aineiston tulee olla tieteellisesti luotettavaa ja vertaisarvioitua sekä tutkittavien artikkelien määrän tulee olla tarpeeksi kattava ja riittävä, jotta ne riittävät antamaan vastauksen tutkimuskysymykseen. Kaikki tutkimukset ja artikkelit eivät välttämättä kerro koko totuutta ja runsas löytyneiden artikkelien määräkään ei välttämättä osoita asian tärkeyttä. Artikkelit voivat olla esimerkiksi puolueellisia.

Kirjallisuuskatsauksen aihetta miettiessäni ja tutkimusta suunnitellessani valintaani vaikutti ensisijaisesti oma kiinnostukseni aihetta kohtaan sekä osittain myös se, että aihe on aiemman koulutukseni ja ammattini pohjalta minulle tuttu ja läheinen. Tutkijan tulee kunnioittaa toisen tutkijan työtä eikä tuloksiin saa vaikuttaa omat näkökulmat tai

mielipiteet. Toisen tutkijan työtä on kunnioitettava ja siihen on suhtauduttava rakentavan kriittisesti. (Vilkkä, 2023.) Vaikka oma tutkimukseni aihe on minulle tuttu, olen tutkimusta tehdessäni tarkastellut aihetta neutraalisti ja objektiivisesti. En ole tehnyt tutkimuksen artikkeleita tarkastellessani, teemoittelun aikana sekä tuloksia muodostaessani omiin kokemuksiini tai mielipiteisiini perustuvia tulkintoja. Olen tutkimusta tehdessäni pyrkinyt huolellisuuteen ja tarkkuuteen sekä rehellisyyteen kaikissa tutkimukseni vaiheissa. Olen valinnut lähteiksi vertaisarvioituja tutkimuksia ja valikoiminen on tapahtunut kriittisesti. Olen merkinnyt lähdeviitteet asianmukaisesti ja tehnyt tutkimukseni ilman vilppiä, sepittämistä, plagiointia tai vääristelyä.

5 Tutkimustulokset

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessani halusin selvittää sitä, miten luova tanssi vaikuttaa lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen varhaiskasvatuksessa. Olin asettanut työhöni yhden tutkimuskysymyksen ja tutkimusvaiheessa jaottelin artikkeleista nousseita käsitteitä kolmen eri teeman alle. Näistä kolmesta teemasta muodostin alaotsikot tähän tulososioon. Nämä otsikot ovat tunne- ja itsesäätelytaidot, kehotietoisuus, toisena otsikkona minäkuva ja itsetunto sekä kolmantena sosiaaliset taidot ja yhteisöllisyys. Tähän kirjallisuuskatsaukseen valikoituneet artikkelit olivat suurimmaksi osin kirjallisuuskatsauksia luovan tanssin vaikutuksesta lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen ja nämä katsaukset olivat painottuneet hieman eri näkökulmiin. Mukana kirjallisuuskatsauksessani oli myös kolme tutkimusta, joissa tutkittiin, miten luova tanssi vaikuttaa pienituloisista perheistä tulevien lasten sosiaalsiin taitoihin (Lobo, & Winsler, 2006), luovan tanssin vaikutus lapsen itseluottamukseen, toimijuuteen ja osallistumiseen (Savina, 2025) sekä kuinka luova tanssi vaikuttaa lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen (Twiner, Lucassen, & Tatlow-Golden, 2022). Tässä kappaleessa esitän kokoamani taulukon kaikista tutkimukseni artikkeleista. Taulukkoon olen koonnut perustiedot artikkeleista ja niistä nousseet keskeiset sosioemotionaalisuuden käsitteet.

Taulukko 1 Kirjallisuuskatsauksen artikkelit

Tekijä (vuosi)	Artikkelin otsikko	Keskeiset käsitteet
Borowski, T. G. (2023)	How dance promotes the development of social and emotional competence.	Sosioemotionaalinen kompetenssi, tunteiden ilmaisu ja säätely, itse- ja kehotietoisuus, empatia, yhteisöllisyys.

Çetin, Z., & Erdem Çevikbaş, P. (2020)	Using creative dance for expressing emotions in preschool children.	Tunteiden ilmaisu, kehollinen tunneilmaisu.
Faber, R. (2017)	Dance and early childhood cognition: The Isadora Effect.	Tunteiden ilmaisu, henkinen hyvinvointi, itseymmärrys, toisten huomioiminen, empatia.
Konstantinidou, E. (2025)	Creative dance studies in elementary schools: A systematic search and a narrative review.	Osallisuus, yhteisöllisyys, myönteiset affektit, turvallinen ja osallistava oppimisympäristö.
Lobo, Y. B., & Winsler, A. (2006)	The Effects of a Creative Dance and Movement Program on the Social Competence of Head Start Preschoolers.	Sosiaaliset taidot, ystävyysuhteet, vertaisten hyväksyntä, käyttäytymisen ongelmat, minäkuva, itsetunto, sosiaalinen kompetenssi, sosiaalisten pulmien väheneminen.
Payne, H., & Costas, B. (2021)	Creative Dance as Experiential Learning in State Primary Education: The Potential Benefits for Children.	Sosioemotionaalinen oppiminen, tunteiden ilmaisu ja säätely, empatia, itseluottamus,

		itsetuntemus, vuorovaikutustaidot, psykykinen hyvinvointi, itsearvostus, positiivinen minäkuva.
Savina, E. (2025)	Using Movement to Promote Self-Regulation in Early Childhood Education.	Itsesäätely, tunteiden säätely.
Theodotou, E. (2025)	Dancing With children or dancing for children? Measuring the effects of a dance intervention in children's confidence and agency.	Itseluottamus, toimijuus, osallistumisen vahvistuminen, multimodaalinen ilmaisu.
Thom, L. (2010)	From Simple Line to Expressive Movement: The Use of Creative Movement to Enhance Socio-Emotional Development in the Preschool Curriculum.	Tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely, sosiaalinen kognitio (sosiaalinen ymmärrys), empatia, itsetuntemus, hyväksyvä ilmapiiri, myönteiset affektiiviset kokemukset.

Twiner, A., Lucassen, M., & Tatlow-Golden, M. (2022)	Supporting children's understanding around emotions through creative, dance-based movement: A pilot study.	Tunteiden tunnistaminen, turvallinen tila tunneilmaisulle, yhdessä tekeminen (osallistuminen).
---	--	--

Seuraavissa kappaleissa avaan kirjallisuuskatsaukseni artikkeleista sisällönanalyysin teemoittelun avulla esiin nousseiden sosioemotionaalisuuden osa-alueiden alueita tarkemmin.

5.1 Tunne- ja itsesäätelytaidot

Tunne- ja itsesäätelytaitojen kehittyminen nousi analysoinnissani vahvasti esille lähes kaikissa kirjallisuuskatsauksen artikkeleissani. Artikkelien mukaan luova tanssi vaikuttaa suotuisasti lapsen tunne- ja itsesäätelytaitojen kehittymiseen sekä suoraan että välillisesti. Ainoastaan tutkimuksessa, jossa mitattiin luovan tanssin vaikutusta lasten sosiaalisiin taitoihin, ei lähtökohtaisesti huomioitu luovan tanssin vaikutusta tunne- ja itsesäätelytaitoihin, vaan tutkimus keskittyi sosiaalisiin taitoihin ja lasten käyttäytymisen muutoksiin (Lobo, & Winsler, 2006). Luova tanssi on luonnollinen ja tehokas tapa lapselle oppia tunnistamaan sekä ilmaisemaan tunteitaan ja se on oivallinen tapa tunnesäätelyn oppimisessa. Tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu ilmenivät yli puolessa tutkimassani artikkelissa (Borowski, 2023; Çetin, & Erdem Çevikbaş, 2020; Faber, 2017; Payne, & Costas, 2021; Thom, 2010; Twiner, Lucassen, & Tatlow-Golden, 2022.) Lapsi oppii oman kehonsa avulla tunteistaan ja niiden ilmaisusta ilman sanoja turvallisessa ja ohjatussa ympäristössä. Lapsi oppii somaattista eli kehon kokonaisvaltaista tietoisuutta, kehon sisäisten toimintojen tietoisuutta sekä impulssien hallintaa ja rauhoittumista. Nämä tekijät auttavat tunteiden hallinnassa ja itsesäätelyssä. Tunteiden hallintaa ja itsesäätelyä tutkittiin tarkimmin yhdessä tutkimuksessa (Savina, 2025.) Myös joissakin muissa tunteiden tunnistamista ja ilmaisua käsittelevissä tutkimuksissa artikkeleissa ilmeni luovan tanssin vaikutus myös tunteiden säätelyyn (Borowski, 2023; Payne, & Costas, 2021; Thom, 2010). Tutkimusten

mukaan lapsi oppii luovan tanssin avulla oman kehonsa reaktioiden käsittelyä. Luovan tanssin avulla tunnesanasto rakentuu liikkeen kautta ja lapsi oppii nimeämään erilaisia tunteita sekä niiden intensiteettejä. Omien tunteiden hallinta vähentää impulsiivista käyttäytymistä ja lisää tarkkaavuutta. (Çetin & Erdem Çevikbaş, 2020; Lobo & Winsler, 2006; Payne & Costas, 2021; Savina, 2025; Twiner, Lucassen & Tatlow-Golden, 2022.)

5.2 Kehotietoisuus, minäkuva ja itsetunto

Luovan tanssin positiiviset vaikutukset lapsen kehotietoisuuden, minäkuvan ja itsetunnon kehittymiselle ovat myös merkittäviä tutkimieni artikkelien mukaan. Yksi tutkimus (Lobo, & Winsler, 2006) ei tutkimuksessaan keskittynyt kehotietoisuuteen, minäkuvaan ja itsetuntoon, mutta mainitsee minäkuvan sekä itsetunnon. Tutkimuksessa luova tanssi vaikutti välillisesti itsetuntoon sekä minäkuvaan. Luovan tanssin positiiviset vaikutukset sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja käyttäytymisen ongelmiin heijastuivat myös lasten minäkuvaan sekä itsetuntoon. Muissa artikkeleissa kehon käyttö, kehoisuus ja kehotietoisuus esiintyivät usein yhteydessä positiivisiin ja psyykkistä hyvinvointia sekä itseymmärrystä kuvaavien asioiden yhteydessä. Kehon kautta oppiminen ja kehotietoisuus sekä kehon avulla oppiminen esimerkiksi tunteiden oppimisessa korostuivat. Itsetuntemus ja minäkuva vahvistuivat sallivan liikkeen vaikutuksesta. Kun lapsi oppii tuntemaan kehonsa ja saa hallinnan tunteen omassa toiminnassaan tämä vahvistaa minäkuvaa ja itsetuntoa. Lapsi oppii kehollisten kokemusten avulla ja kehon sekä mielen yhteys vahvistuivat. Lapsen itsetunto, identiteetti ja itsearvostus vahvistuvat. (Borowski, 2023; Çetin, & Erdem Çevikbaş, 2020; Faber, 2017; Payne, & Costas, 2021; Theodotou, 2025; Thom, 2010.) Luova tanssi mielletään vapaaksi ja sallivaksi tavaksi toteuttaa omaa persoonallista liikettä, jossa ei ole oikeaa tai väärää tapaa liikkua. (Çetin, & Erdem Çevikbaş, 2020.) Luova tanssi miellettiin turvalliseksi ei-kilpailulliseksi tavaksi ympäristöksi tutustua oman kehon mahdollisuuksiin (Payne, & Costas, 2021). Myös toimijuus lisääntyi luovan tanssin avulla (Theodotou, 2025; Twiner, Lucassen, & Tatlow-Golden, 2022.) Luova tanssi kehitti artikkelien mukaan myös itsetietoisuutta, rohkeutta ja lapsi tuli ylpeäksi omista taidoistaan ja onnistumisistaan. Minäpystyvyys sekä onnistumisen kokemukset vahvistuivat. (Theodotou, 2025.)

5.3 Sosiaaliset taidot ja yhteisöllisyys

Kirjallisuuskatsauksen artikkelieni kolmas osa-alue on se, kuinka luova tanssi vaikuttaa lapsen sosiaalisiin taitoihin ja yhteisöllisyyteen. Lähes kaikissa tutkimukseni artikkeleissani ilmeni, että luovalla tanssilla oli positiivisia vaikutuksia myös tällä sosioemotionaalisuuden alueella. Ainoastaan yhden artikkelin osalta tämä kolmas osa-alue jäi vähemmälle huomiolle (Çetin, & Erdem Çevikbaş, 2020), sillä tämä artikkeli käsitteli lähinnä luovan tanssin vaikutusta tunteisiin ja tunneilmaisuuksiin. Sitä vastoin yksi kirjallisuuskatsaukseni artikkeleiden tutkimus keskittyi tälle osa-alueelle (Lobo, & Winsler, 2006.) Tutkimuksessa tutkittiin sitä, kuinka luova tanssi kehitti sosiaalista kompetenssia sekä mikä vaikutus luovalla tanssilla oli käyttäytymisen ongelmassa. Luovan tanssin vaikutukset olivat positiivisia ja tutkimukseen osallistuvien lasten yhteistyötaidot sekä osallistuminen lisääntyivät. Käyttäytymisessä sekä sisäänpäin että ulossuuntautuvat käyttäytymisen pulmat vähenivät. (Lobo, & Winsler, 2006.)

Myös muiden artikkelien mukaan lasten empatiataidot lisääntyivät (Borowski, 2023; Faber, 2017; Payne, & Costas, 2021; Thom, 2010), vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot kehittyivät ja ryhmään kuuluvuuden tunne lisääntyi (Borowski, 2023; Konstantinidou, 2025; Payne, & Costas, 2021; Thom, 2010.) Artikkeleista ilmeni myös, että yhteinen sanaton liike synkronoitui ja lapset oppivat liikkumaan ja toimimaan yhteisessä tilassa ja huomioimaan samalla myös oman tilankäyttönsä suhteessa muihin (Faber, 2017; Twiner, Lucassen, & Tatlow-Golden, 2022; Thom, 2010; Payne, & Costas, 2021; Savina, 2025.) Itsesäätelytaitojen parannuttua vuorovaikutustaidot kehittyivät ja lasten välisten konfliktien määrä väheni (Lobo, & Winsler, 2006; Savina, 2025). Artikkeleissa nousi esiin myös tanssin merkitys sanattoman viestin mahdollistajana ja monikielisten tai kieltä opettelevien lasten ilmaisun mahdollistajana. Tämä lisäsi osallisuutta ja edisti inklusiota. Luova tanssi opetti myös toisten auttamista, vastuuta ja sosiaalista toimijuutta (Theodotou, 2025.)

6 Pohdinta

Tämän kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tutkimustehtävänä oli löytää vastaus tutkimuskysymykseeni siitä, miten luova tanssi vaikuttaa alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen varhaiskasvatuksessa. Tutkimusaineisto jakautui sisällönanalyttisen teemoittelun kautta kolmeen osa-alueeseen tutkimukseeni valikoituneiden artikkeleiden ja niistä nousseiden teemojen perusteella. Teemat jakautuivat tunne- ja itsesääätelytaitoihin, kehotietoisuutta, minäkuvaa ja itsetuntoa koskevaan alueeseen sekä sosiaalisiin taitoihin ja yhteisöllisyyteen. Kaikki tutkimukseni artikkelit tukivat käsitystä siitä, että luova tanssi edistää lapsen sosioemotionaalista kehitystä varhaiskasvatuksessa.

Kirjallisuuskatsaukseni perusteella luova tanssi tukee alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaalista kehitystä varhaiskasvatuksessa kokonaisvaltaisesti. Luovan tanssin vaikutukset ulottuvat samanaikaisesti tunne- ja itsesääätelytaitoihin, kehotietoisuuteen sekä sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Kehollinen ja sanattomaan ilmaisuun perustuva tapa näyttäytyi useissa tutkimuksissa luontevana keinona tukea tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä (Borowski, 2023; Payne & Costas, 2021; Thom, 2010). Myös niissä tutkimuksissa, jossa tunnesäätely ei ollut ensisijainen tutkimuksen kohde, havaittiin impulsiivisuuden vähenemistä ja käyttäytymisen rauhoittumista. Tämä viittaa luovan tanssin välilliseen vaikutukseen emotionaalisiin taitoihin (Lobo & Winsler, 2006). Samalla salliva ja ei-kilpailullinen liikkuminen ja tanssi vahvistivat lasten kehotietoisuutta, minäpystyvyyttä ja myönteistä minäkuvaa (Çetin & Erdem Çevikbaşı, 2020; Faber, 2017; Theodotou, 2025) ja kehollisuuden kautta rakentuvat onnistumisen kokemukset heijastuivat tutkimusten mukaan suoraan itsetunnon ja identiteetin vahvistumiseen (Borowski, 2023; Payne & Costas, 2021). Näihin kehollisiin ja emotionaalisiin toimintoihin kytkeytyi tiiviisti myös sosiaalinen ulottuvuus, jossa yhteinen liike, tilan jakaminen ja sanaton vuorovaikutus lisäsivät empatiaa, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä ryhmään kuulumisen tunnetta (Faber, 2017; Konstantinidou, 2025; Twiner, Lucassen & Tatlow-Golden, 2022). Erityisesti Lobon ja Winslerin (2006) tutkimuksessa havaittiin sosiaalisen kompetenssin vahvistumista ja käyttäytymisen ongelmien vähenemistä. Lisäksi luova tanssi tarjosi inklusiivisen ja

yhdenvertaisen ilmaisukanavan lapsille, joiden kielellinen ilmaisu oli vasta kehittymässä (Savina, 2025; Payne & Costas, 2021). Kirjallisuuskatsaukseni perusteella voidaan todeta, että luova tanssi edistää alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaalista kehitystä varhaiskasvatuksessa kokonaisvaltaisesti. Luova tanssi yhdistää tunteiden säätelyn, kehotietoisuuden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen yhdeksi toisiaan vahvistavaksi oppimisen ja kehityksen kokonaisuudeksi.

Suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä noudattaa valtakunnallista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (OPH, 2022) ja se määrittää lapselle erilaisia oppimisen tavoitteita. Tutkimustulokset ovat linjassa valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 kanssa, joka esittää, että varhaiskasvatuksen tulee edistää lapsen ilmaisutaitoja sekä ohjata lasta taiteelliseen ilmaisuun ja tekemiseen. Lapselle tulee antaa mahdollisuus kokea ympäristöään kaikilla aisteillaan ja tulee saada taiteellisen ilmaisun avulla oppia keinoja tunteidensa näkyväksi tekemiseen. Teoksessa *Johdatus kasvatustieteisiin* (2015) Deweyn (1957) ajatusten mukaan kehollisuus ja toiminnan kautta oppiminen oli oppimisen lähtökohta. Hän korosti luomista sekä taiteellista ilmaisua. Tunteitakin voitiin käsitellä kehollisuuden ja toiminnan kautta. Deweyn (1957) ajatukset korostivat lapsesta lähtöisin olevaa ajattelua ja ajatusta siitä, että lapsi oli toiminnan keskiössä. Tutkimukseni mukaan luova tanssi tukee tätä Deweyn ajattelua kehollisuuden ja toiminnan kautta oppimisesta. Luovan tanssin liike on lapsen omien kokemusten kautta syntynyt sisältä lähtevä tapa liikkua, jossa ei ole oikeaa tai väärää tapaa. Tätä korosti myös aiemmin tekstissä esiintynyt Rudolf Laban, jonka tanssifilosofia on vaikuttanut paljon tanssikasvatuksen kehitykseen (Laban, 1920). Salliva tapa liikkua vaikuttaa positiivisesti itsetuntoon ja minäkuvaan.

Vygotskyn (1978) mukaan lapsi oppii olemalla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Tutkimustulokseni mukaan luova tanssi on vuorovaikutuksellista toimintaa ja tukee lapsen sosiaalisuuden ja yhteisöllisyyden kehittymistä. Lapsi oppii empatian taitoja ja luovan tanssin avulla lapsi oppii myös muiden toimintaa seuraamalla muiden lasten liikkeitä ja tiedostaa esimerkiksi tunteitaan liikkeiden avulla. Lapsi oppii muiden avulla asioita ja osaa myöhemmin kanavoida oppimaansa esimerkiksi tunteiden hallinnassa

tai sosiaalisissa tilanteissa ryhmän keskellä. Hänen mukaansa lapsi oppii ensin muiden kanssa ja sen jälkeen hän osaa suoriutua asiasta itsenäisesti.

Leikillä on Vygotskyn (1978) mukaan iso merkitys lapsen oppimisessa ja lapsi pääsee sen avulla kehittämään mielikuvitustaan. Luovaa tanssia voidaan ajatella olevan sanatonta kehojen leikkiä, jossa lapsi pääsee harjoittamaan omaa luovuuttaan ja mielikuvitustaan. En keskittynyt tässä tutkimuksessa tarkastelemaan luovan tanssin vaikutukseen lapsen luovuudelle, joten tältä alueelta minulla ei ole tutkimustuloksia. Vygotsky (1978) käytti oppimisessa lähikehityksen vyöhykkeen termiä, jossa lapsi oppii itseään taitavamman aikuisen kanssa uusia asioita oman taitotasonsa rajalla. Tätä samaa asiaa voidaan nähdä myös luovan tanssin opetuksessa. Lapsi oppii uusia asioita itseään taitavamman aikuisen kannattelemana.

Tämän kirjallisuuskatsauksen kaikki artikkelit ja tutkimukset ovat englantilaisia tai amerikkalaisia. Aineistoa etsiessäni yllätyin siitä, että hakukoneiden hauista ei ainakaan omilla hakuehdoillani löytynyt artikkeleita tai tutkimuksia esimerkiksi Keski-Euroopasta tai pohjoismaista. Luovan tanssin määritelmä hakusanojen vaihtoehdoille on suhteellisen laaja ja tämä voi olla varmasti yksi syy asiaan. Luovan tanssin juuret ovat Keski-Euroopassa ja lähinnä Saksassa (Müller & Stöckemann, 1993) ja artikkeleita etsiessäni yllätyin siitä, että tältä maantieteelliseltä alueelta ei löytynyt tutkittavaa aineistoa. Asiaan vaikuttavat varmasti historialliset tapahtumat Euroopassa. Luovan ilmaisullisen tanssin vaikuttajat pakenivat maasta poliittisen ilmapiirin takia ja veivät tanssifilosofiansa mukanaan. Esimerkiksi modernin tanssin vaikuttaja Rudolf Laban muutti Englantiin. (Imus, Robinson, Blanc, & Young, 2022.) Nämä historian tapahtumat vaikuttivat varmasti osaltaan siihen miten moderni ja luova tanssi kehittyivät ja miten sitä on tutkittu.

Kaikki tämän kirjallisuuskatsauksen artikkelit ja tutkimukset tukevat ajatusta siitä, että luovalla tanssilla on ainoastaan myönteisiä vaikutuksia alle kouluikäisen lapsen sosioemotionaalille kehitykselle varhaiskasvatusympäristössä. Luova tanssi auttaa sekä suoraan että välillisesti tunne- ja itsesäätelytaitoihin. Kehotietoisuus, minäkuva ja itsetunto kasvavat ja sosiaaliset taidot sekä yhteisöllisyys kehittyvät. Luovaa tanssia ei

kuitenkaan oman kokemukseni mukaan käytetä paljoakaan varhaiskasvatuksen arjessa toimintatapana. Asiaan vaikuttaa varmasti se, että luovan tanssin hyödyistä ei ehkä tiedetä tarpeeksi ja henkilöstöllä saattaa olla epäilevä asenne luovaa tanssia kohtaan ja he voivat kokea taitamattomuutta asiassa ja jättävät käyttämättä luovan tanssin elementtejä työssään. Asiaan saattaa vaikuttaa se, että luullaan tanssin olevan jotain erikoista tai taiteellista. Henkilöstö saattaa kokea, että heiltä puuttuu osaaminen, rohkeus ja luovuus asiaan. Oman kokemukseni mukaan varhaiskasvatuksen arjessa näkyy levottomuutta, haasteita tunteiden säätelyssä sekä erilaisia sosiaalisen kanssakäymisen haasteita. Luova tanssi voisi olla oivallinen ja koko lapsiryhmää hyödyttävä keino auttaa ja ennaltaehkäistä näitä pulmia ja haasteita. Varmasti on varhaiskasvatuksen yksiköitä, joissa hyödynnetään luovan tanssin mahdollisuuksia, mutta tällöin asiaan vaikuttaa varmasti se, että henkilöstöllä on jokin henkilökohtainen side tanssiin ja tietoutta tanssin positiivisista vaikutuksista lapsen kehitykseen.

Kaikki tässä kirjallisuuskatsauksessa tarkastelemani artikkelit siis tukevat sitä kokonais kuvaa, että luova tanssi tukee samanaikaisesti sekä tunteiden tunnistamista että niiden säätelyä. Myös kehotietoisuus, itsetunto ja minäkuva vahvistuvat ja luovalla tanssilla on myös sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisyyttä edistäviä vaikutuksia. Tutkimukseni artikkeleissa havaitaan kuitenkin erilaisia tarkastelun näkökulmia luovan tanssin hyödyistä. Luovan tanssin myönteiset vaikutukset rakentuvat aluksi lapsen lisääntyneestä valmiudesta tunnistaa tunteitaan ja tuoda esiin omia tunteita liikkeen avulla. Toisaalta havaittiin, että edellä mainittujen taitojen oppiminen laajeni itsesäätelytaidoiksi, rauhoittumisen lisääntymiseen ja impulssikontrollin hallinnaksi. Vaikutukset itsetuntoon näkyivät myös eri tasoilla. Rohkeus liikkeen tuottamiseen, minäpystyvyyden kehittyminen ja toimijuus nostivat itsetuntoa suoraan ja välillinen vaikutus syntyi, kun lapsi oppi toimimaan sosiaalisissa suhteissa ryhmässä. Empatiataidot paranivat, yhteistyötaidot sekä myönteiset vuorovaikutuskokemukset lisäsivät itsetuntoa. Levottomuuden sekä konfliktien väheneminen vaikuttivat myös myönteisesti lapsen omaan itsetuntoon sekä sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Tällaiset positiiviset ja kokonaisvaltaiset luovan tanssin antamat vaikutukset olisivat varmasti erinomainen toimintatapa varhaiskasvatuksen arkeen, sillä oman kokemukseni mukaan moni varhaiskasvatuksen yksikkö kamppailee arjen tilanteissa

lasten levottomuuden ja impulssialttiin käyttäytymisen kanssa. Luova tanssi voisi olla yksi arjessa lisättävä keino ryhmässä mahdollisesti olevien haasteiden lievittämiseksi. Myös monikulttuurisuuden lisääntyessä luova tanssi voisi auttaa vieraskielisiä lapsia ilmaisussa ja vuorovaikutustaitojen opettelussa.

Olen työskennellyt sekä tanssinopettajana yksityisissä tanssikouluissa että varhaiskasvatuksessa eri työkuivissa monen vuoden ajan. Luovaa tanssia en ole vielä päässyt toteuttamaan työssäni juurikaan näiden vuosien aikana. Tätä kirjallisuuskatsausta tehdessäni olen huomannut asian vaikuttaneen itseäni siten, että olen kokeillut yhä enemmän luovan tanssin elementtejä omassa työssäni ja tämä on innostanut sekä itseäni että ryhmän lapsia. Tämän kirjallisuuskatsauksen jatkona olisi mielenkiintoista tutkia varhaiskasvattajien asenteita, ennakkoluuloja ja mahdollisia kokemuksia luovan tanssin käytöstä varhaiskasvatuksen parissa suomalaisissa varhaiskasvatusyksiköissä.

Lähteet

- Ahonen, L. (2017). *Haastavat kasvatustilanteet: lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja*. PS-kustannus
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Erlbaum
- Anttila, E. (1994). *Tanssin aika: opas koulujen tanssikasvatukseen*. Liikuntatieteellinen seura.
- Anttila, E., & Teatterikorkeakoulu. (2013). *Koko koulu tanssii!: kehollisen oppimisen mahdollisuuksia koulu yhteisössä*. Teatterikorkeakoulu.
- Borowski, T. G. (2023). How dance promotes the development of social and emotional competence. *Arts Education Policy Review*, 124(3), 157–170.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2021.1961109>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. Hogarth Press/ Institute of Psycho-Analysis.
- Çetin, Z., & Erdem Çevikbaş, P. (2020). Using creative dance for expressing emotions in preschool children. *Research in Dance Education*, 21(3), 328–337.
<https://doi.org/10.1080/14647893.2020.1789087>
- Colliander, T. & Anttila, E. (2022). Teoksessa Ruokonen, I. (toim.) *Ilmaisun ilo: käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen*. PS-kustannus.
- Faber, R. (2017). Dance and early childhood cognition: The Isadora Effect. *Arts Education Policy Review*, 118(3), 172–182. <https://doi.org/10.1080/10632913.2016.1245166>
- Imus, S. D., Robinson, A. B., Blanc, V., & Young, J. (2022). More Than One Story, More Than One Man: Laban Movement Analysis Re-examined. *American Journal of Dance Therapy*, 44(2), 168–185. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1007/s10465-022-09370-5>
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P., & Liikanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsennettyyn tietoon/Narrative literature review: from a research question to structured knowledge. *Hoitotiede*, 25(4), 291.

- Konstantinidou, E. (2025). Creative dance studies in elementary schools: A systematic search and a narrative review. *Research in Dance Education*, 26(4), 388–422.
<https://doi.org/10.1080/14647893.2023.2177266>
- Laban, R. von. (1920). *Die Welt des Tänzers: Fünf Gedankenreigen*. W. Seifert.
- Lobo, Y. B., & Winsler, A. (2006). The Effects of a Creative Dance and Movement Program on the Social Competence of Head Start Preschoolers. *Social Development*, 15(3), 501–519. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2006.00353.x>
- Mäkelä, H., & Trogen, T. (2022). *Tunteita päästä varpaisiin: kehotietoisuus lapsen ja aikuisen tunteitaisten tukena*. Kirjapaja.
- Neitola, M., Aerila, J.-A., & Kauppinen, M. (2020). *Rinnalla - Taide, kerronta ja sosiaalisemotionaalinen oppiminen varhaiskasvatuksessa*.
<https://aoe.fi/#/materiaali/1467>
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*. Opetushallitus.
<https://www.oph.fi>
- Payne, H., & Costas, B. (2021). Creative Dance as Experiential Learning in State Primary Education: The Potential Benefits for Children. *Journal of Experiential Education*, 44(3), 277–292. <https://doi.org/10.1177/1053825920968587>
- Pihlaja, P. (2019). Sosiaalis-emotionaalinen kehitys ja sen vaikeudet. Teoksessa Pihlaja, P. & Viitala, R. (toim.) *Varhaiserityiskasvatus* (2., päivitetty painos.) PS-kustannus.
- Rinne, R., Kivirauma, J., & Lehtinen, E. (2015). *Johdatus kasvatustieteisiin* (8., uudistettu painos.). PS-kustannus.
- Ruokonen, I. (2022). Ilmaisun monet muodot varhaislapsuuden kokonaisvaltaisessa pedagogiikassa. Teoksessa Ruokonen, I. (toim.) *Ilmaisun ilo: käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen*. PS-kustannus.
- Saarinen, A., Lyytinen, P., Ahonen, T., & Lyytinen, H. (2023). Varhaislapsuus. Teoksessa Pulkkinen, L., Ahonen, T., Ruoppila, I. (toim.) *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-kustannus.

- Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopisto
- Savina, E. (2025). Using Movement to Promote Self-Regulation in Early Childhood Education. *Contemporary School Psychology*, 29, 461–471. <https://doi.org/10.1007/s40688-024-00520-9>
- Theodotou, E. (2025). Dancing With children or dancing for children? Measuring the effects of a dance intervention in children's confidence and agency. *Early Child Development and Care*, 195(1–2), 64–73. <https://doi.org/10.1080/03004430.2025.2452587>
- Thom, L. (2010). From Simple Line to Expressive Movement: The Use of Creative Movement to Enhance Socio-Emotional Development in the Preschool Curriculum. *American Journal of Dance Therapy*, 32(2), 100–112. <https://doi.org/10.1007/s10465-010-9090-2>
- Twiner, A., Lucassen, M., & Tatlow-Golden, M. (2022). Supporting children's understanding around emotions through creative, dance-based movement: A pilot study. *Learning, Culture and Social Interaction*, 37, 100659. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2022.100659>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (uudistettu laitos)*. Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023 (HTK-ohje 2023)*. TENK. <https://tenk.fi>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. (2018). Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>
- Vygotsky, L. S., Cole, M., John-Steiner, V., Scribner, S. & Souberman, E. (1978). *Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Viitala, M. (1998). *Tanssia elämyksen ehdoilla: lasten ja nuorten tanssin luovia prosesseja = Dance as an art experience: creative processes in children's dance*. Svoli-palvelu.
- Vilkka, H. (2023). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*. Art House.